AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 8.9.2008
COM(2008)542 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

HATODIK HELYZETJELENTÉS A RADIOAKTÍV HULLADÉKOK ÉS A KIÉGETT FŰTŐELEMEK KEZELÉSÉRŐL AZ EURÓPAI UNIÓBAN

SEC(2008)2416

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE
AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

HATODIK HELYZETJELENTÉS A RADIOAKTÍV HULLADÉKOK ÉS A KIÉGETT FŰTŐELEMEK KEZELÉSÉRŐL AZ EURÓPAI UNIÓBAN

1. BEVEZETÉS

A Bizottság 2007. január 10-i „Európai energiapolitika” című közleményében[1] hangsúlyozta, hogy az atomenergia jelentős hulladékkezelési problémákat vet fel, amelyekkel a jövőben közösségi szinten is foglalkozni kell. A közleménnyel együtt benyújtott csomag részét képező új nukleáris tájékoztató program[2] szerint „a hulladék alapvetően a környezetre és az egészségre jelent veszélyt, ezért a radioaktív hulladékok kezelését és elhelyezését ugyanolyan tüzetes felügyeletnek kell alávetni, mint minden más olyan projektet, amely az emberre és a környezetre hatással lehet”, továbbá a vitának különösen arra kell irányulnia, hogy „hogy a tagállamok nemzeti tervet vezessenek be a radioaktív hulladék kezelésére”.

A nukleáris biztonságról, valamint a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok biztonságos kezeléséről szóló, 2007. május 8-i következtetéseiben a Tanács kifejti, hogy a minden uniós tagállamot „sürgetni kell a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek biztonságos kezelésére vonatkozó nemzeti program kidolgozására és folyamatos aktualizálására, amely program kiterjed a tagállam joghatósága alá tartozó valamennyi radioaktív hulladékra és a kezelés minden szakaszára.”

Harminc éves kutatást követően kellő bizonyítást nyert, hogy a közvetlen ártalmatlanításra szánt, nagy aktivitású hulladékok és kiégett fűtőelemek hosszú távú kezelésének jelenleg a mélységi tárolás képviseli a legbiztonságosabb és leginkább fenntartható módját, azonban tovább kell folytatni a végrehajtás-orientált kutatást és fejlesztést a kutatásban érdekelt főbb szereplők által azonosított és a 7. Euratom Keretprogram keretében koordinált területeken.

Ez a jelentés áttekinti a radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek unióbeli kezelésének jelenlegi helyzetét „A radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek kezelése az Európai Unióban” című hatodik helyzetjelentés[3] alapján. Közösségi és tagállami szintű intézkedéseket is javasol azzal a céllal, hogy a radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek ártalmatlanítására szolgáló létesítmények megvalósuljanak.

2. RADIOAKTÍV HULLADÉKOK ÉS KIÉGETT FŰTŐELEMEK KEZELÉSE

2.1. Politikák és gyakorlatok

A radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek kezelése terén folytatott politikák és gyakorlatok tükrözik a tagállamok történelmi, tudományos és technológiai fejlődését. Jelenleg öt ország folyamodik az újrafeldolgozási megoldáshoz és két országban valósul meg a kiégett

---

1 COM(2007) 1 végleges.
2 COM(2006) 844 végleges.
3 COM([…]) […] végleges.

fűtőelemek közvetlen ártalmatlanítása. Az országok többségének nincs meghatározott politikája a kiégett fűtőelemekre vonatkozóan, eltekintve azoktól az intézkedésektől, amelyek a hosszú távú (50–100 éves) tárolás biztonságosságát szolgálják.

A hulladékok legveszélyesebb kategóriájába tartozó nagy aktivitású hulladékokat és a közvetlen ártalmatlanításra szánt kiégett fűtőelemeket érintő ártalmatlanítási projektek terén csak néhány tagállamban figyelhető meg haladás, így Finnországban, Svédországban és Franciaországban. Ezek az országok 2025-re valószínűleg működőképes ártalmatlanító létesítményekkel rendelkeznek majd. 2040-re Németország és Belgium is követheti példájukat. A többi tagállam ennél kisebb fokú készültséget tud felmutatni. Többen a kérdés politikai érzékenysége, a tudományos, technikai vagy anyagi erőforrások elégtelensége és/vagy egyéb történelmi vagy társadalmi okok miatt nem tudtak előrelépni.

Finnország példája jól mutatja, hogy még a kisebb nukleáris programok számára is megfizethető lehet egy saját tagállami lerakóhely. A fent említett esetben a svéd nukleáris programmal folytatott együttműködés is hozzájárult a költségek csökkentéséhez. A költségoldal optimalizálása érdekében egyre nagyobb mértékben irányulnak multinacionális kezdeményezések a nemzeti megoldások közös munka, programok és tudástranszfer keretében történő támogatására, továbbá nemzetközi és uniós szinten is törekszenek regionális megoldásokra. Az európai keretprogramok keretében zajló kutatás és demonstráció hozzájárult az előrelépéshez ezen a területen. Hasonló a kis és közepes aktivitású, hosszú felezési idejű hulladékok helyzete, mivel e hulladéktípusok tekintetében is a mélységi tárolás az előnyben részesítendő megoldás, akár a nagy aktivitású hulladékokkal és kiégett fűtőelemekkel együtt, akár azoktól elkülönítve kerül erre sor. Az említett hulladékkategória tekintetében Németország 2014-re talán már fog rendelkezni egy működőképes mélységi tárolóval.

A kevésbé veszélyes hulladékkategóriák, a rövid felezési idejű kis és közepes aktivitású hulladékok, valamint a nagyon kis aktivitású hulladékok esetében a nukleáris erőművel rendelkező 16 tagállam közül 7 üzemeltet jelenleg ártalmatlanító létesítményeket e hulladékkategóriák kezelésére. Amennyiben azonban a jelenlegi terveket továbbviszik, 2020-ra – Hollandia kivételével – az összes tagállam rendelkezhet működőképes ártalmatlanító létesítményekkel a fent említett hulladékkategóriák számára.

2.2. Társadalmi elfogadottság

A radioaktív hulladékkal kapcsolatos, legutóbbi Eurobarométer felmérés[4] feltárta, hogy az uniós polgárok 93%-a kívánja az erősen radioaktív hulladékok hosszú távú kezelését érintő megoldások azonnali megvalósítását, de csak 43%-uk véli úgy, hogy a mélységi tárolás jelenti a legmegfelelőbb megoldást. Ez a felmérés, valamint a nukleáris biztonsággal kapcsolatos legutóbbi Eurobarométer felmérés[5] megmutatta, hogy az európai polgárokban az atomenergia kapcsán többek között a radioaktív hulladék megoldatlan problémája is félelmet kelt.

A geológiai tárolás végrehajtása hosszú távú politikai elkötelezettséget és korszerű kormányzási koncepciókat követel meg, azt fokozatos megközelítésre kell alapozni, valamint az eredményes konzultáció és az elfogadottság biztosítása érdekében szükséges hozzá a

[4] Különleges Eurobarométer 297 (2008).
[5] Különleges Eurobarométer 271 (2007).

nemzeti és a helyi érdekelt felek korai szakaszban történő bevonása. A fentihez hasonló korszerű kormányzási koncepciók alapozták meg sikeresen a finn és a svéd megközelítést.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

A Bizottság úgy véli, hogy számos, a geológiai tárolás szempontjából jelentős tudományos és technikai terület elérte az érettség fokát, ezért ösztönözni és segíteni kell a megvalósítás felé való továbblépést.

A végleges megoldásról való döntéshozatal elhalasztása, azaz a „kivárás" politikája nem fogadható el egyrészt a nukleáris hulladék és a kiégett fűtőelemek kezelésének az egészségre és a biztonságra gyakorolt lehetséges hatásai, másrészt az európai polgárok véleménye miatt. A biztonságos hulladéktárolók azonosítása és működtetése irányába való előrelépés ösztönzésére és megkönnyítésére irányuló minden kezdeményezésre nagy szükség van.

A Bizottság hisz benne, hogy a regionális és nemzetközi együttműködés felgyorsíthatja az ártalmatlanítással kapcsolatos végleges megoldásokról való döntéshozatalt. Ugyanakkor, bár a regionális szintű megoldások méretgazdaságossági szempontból vonzónak tűnnek – mind a költségek, mind az erőforrások terén jelentős megtakarításokat téve lehetővé –, egyértelmű, hogy egy országnak hajlandónak kell mutatkoznia a regionális központ befogadására, ami politikai és társadalmi elfogadottságot feltételez.

A Bizottság továbbá úgy véli, hogy, a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek ártalmatlanítására az Unión kívüli országoktól érkező ajánlatokat technikai, gazdasági, védelmi és biztonsági okok miatt sem ajánlatos ösztönözni. Ez különösen érvényes akkor, ha a potenciális fogadó ország nem tesz eleget ugyanazoknak a technikai, politikai és társadalmi követelményeknek és feltételeknek, amelyek közösségi szinten adottak.

A radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek kezelése részét képezi a nemzeti nukleáris programok folyamatos fejlődésének, amelybe beletartozik a nukleáris létesítmények tervezése, megépítése és leszerelése is. Az atomenergia jövőbeni használatában a hulladékkezelési politika nagy jelentőséget kap.

A nemrég felállított nukleáris biztonsággal és hulladékkezeléssel foglalkozó európai magas szintű csoport[6] többek között létrehozta a hulladékkezelési munkacsoportot, amelynek feladata, hogy a magas szintű csoport nevében és az európai polgárok érdekében a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladék kezelése, valamint a létesítmények leszerelése terén a helyzet javítására törekedjen.

„A radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek kezelése az Európai Unióban" című hatodik helyzetjelentés képezi azt a ténybeli alapot, amelynek alapján a munkacsoport közös értelmezést alakít ki, és adott esetben közös megközelítést javasol a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságossága terén.

E jelentés célja arra ösztönözni a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy vegye újra napirendre az uniós szintű jogalkotást.

---

[6] A Bizottság 2007/530/Euratom (2007. július 17.) határozata (HL L 195/44).